Ч. 289 (10.966). Львів, середа 29. грудня 1926 Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік XLIV

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло", Львів. — Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 4·50 зол. — За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В справі оголошень звертатися до адміністрації.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ще один проект пресового декрету.

Характеристичні подробиці нового прес. закону. — Хто могтиме продавати газети на улицях? — Нові стемплеві оплати. — Підвишка чиншу. — Нова підвишка цін вугля?

Варшава, 27. грудня 1926.

„Пшеґльонд Вечорни" подає подробиці нового пресового закону, виробленого Ґжибовським і Яворським. У проекті того закону сказано м. и., що особам нижче 17 літ не вільно буде продавати газет на улицях. При продажі вільно тільки викрикувати заголовок газети. Адміністраційна влада I. інстанції може заборонити розповсюднювання друків в означених публичних місцях. Відповідальним редактором не може бути особа, карана хочби раз за проступок у справах друку або карана тричі за неоглядність на протязі 3 років. Ослаблювання значіння урядового спростування при помочі наголовка, укладу, добору черенок або в инший спосіб, як також додавання уваг є заборонене.

Уряд може признати покривдженому, на його внесення, при приватних процесах за образу чести грошеве відшкодування у висоті до 10.000 зол., при чому доказу правди або доброї віри не допускається, якщо зміст друкованого письма дотичить приватного життя, або якщо закиди, подані в друку, могли виставити пошкодованого на погорду або посміховище.

З днем 1. січня 1927 р. входить у життя новий стемплевий закон. Закон той приносить зміну в стемплевих оплатах від подань, а саме від 1. січня 1927 р. оплата без огляду на скількість аркушів подання виносить 3 зол. Залучники підлягають оплаті по 50 с. від кождого аркуша.

З днем 1. січня 1927 р. льокаторам однокімнатних мешкань на рівні з иншими буде підвишений чинш що кварталу на 6 процент.

На варшавській вугляній біржі ходили вчора чутки про можливість нової підвишки цін вугля на 8—10 проц. Підвишку цю плянують промисловці у звязку з підвишкою платень для шахтярських робітників.

Кріза німецького уряду.

Берлін, 27. грудня 1926.

„Берл. Таґеблят" стверджує, що офіціяльні міжфракційні переговори в звязи з кабінетною крізою почнуться щойно 10. січня. Того дня збереться головна комісія райхстаґу. Перед навязанням переговорів з провідниками парл. фракцій Гінденбург конферуватиме з през. райхстагу Лєбе. Покищо речинець скликання райхстаґу на 19. січня полишається незмінений. Одначе през. Гінденбург застеріг собі повну свободу ділання на випадок непередбачених обставин.

Бенеш ґенер. секретарем Ліґи Націй.

Женева, 27. грудня 1926.

Генеральний секретар Ліґи Націй сер Ерік Дрюмонд має уступити. Становище секретаря займе Бенеш. Дрюмонд буде іменований англійським амбасадором.

Комуністична змова в Болгарії.

Париж, 27. грудня 1926.

„Шікаґо Трібюн" повідомляє зі Софії, що там викрито комуністичну змову. Арештовано кількасот людей.

Злучені Держави збільшують фльоту.

Льондон, 27. грудня 1926.

З Вашінгтону повідомляють: Предсідник морської комісії палати репрезентантів Ботлер заявив, що Злучені Держави мусять будувати нові кораблі, бо під оглядом морської сили фльота їх стоїть на третім місці. Кошти будови мають виносити 40 міл. долярів.

Інтервенція Злуч. Держав у Нікараґуї.

Льондон, 27. грудня 1926.

З Вашінгтону повідомляють: Уряд Злучених Держав постановив утворити в Пуерто Кабесас (у Нікараґуї) невтральну смугу. На сторожі тої невтральности стоятиме американське військо, яке там причалить. Др Бака, представник ліберального уряду Нікараґуї у Вашінґтоні вважає це причалення війська інтервенцією Злуч. Держав у користь консервативного уряду.

Нова мадярська валюта.

Будапешт, 27. грудня 1926.

Нині ввійшла на Мадярщині в життя нова мадярська валюта „пенґе". Вимінено старі корони, банкноти і мідь на нові гроші.

Г. Ст. Чемберлен жиє.

Берлін, 27. грудня 1926.

Родина Вагнера повідомляє з Мінхена, що вістка про смерть Австона Ст. Чемберлєна є неправдива. А. Ст. Чемберлєн що правда від довшого часу хорий, але стан його здоровля не є грізний.

Замах на президента Бразилії.

Льондон, 27. грудня 1926.

Із Манаґуї повідомляють: Візника повозки, в якій їхав президент Бразилії Діяз, заштилетовано. Президент вийшов ціло.

Страшний землетрус в Альбанії.

Рим, 27. грудня 1926.

Аґенція Стефані повідомляє, що землетрус знищив у Дурацо богато домів. Яких 1000 людей полишилось без даху. Мусоліні зажадав вислання помочи Італійського Червоного Хреста. Вишлеться уладження, що дали би захист для 650 людей, 350 жінкам і хорим доставлять ліжка з постелею.

Наглий суд у Львові.

Львів, 27. грудня 1926.

Нині передпол. зачинається в тутешнім карнім суді перед трибуналом, як наглим судом, розправа проти Ст. Коня, який біля Янова пострілив тяжко поліцая Мочарського. Розправа по части відбудеться в шпиталі, бо Мочарський, що має перестрілену утробу, лежить у шпиталі.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої організації.

Володимир Вол., 24. XII. 1926.

Розправа з 23.XII. 1926.

Нині на початку розправи докінчував знавець ідеольоґії комунізму свої зізнання, а опісля відповідав на питання прокуратора й оборони. На запити д-ра Шухевича щодо достави зброї для організації знавець дає відповіди дуже неточні і не відріжняє достави розривних матеріялів для націоналістичних організацій від достави таких-же матеріялів для комуністичних організацій. На запит д-ра Глушкевича, що то є комунізм, заклопотаний знавець комуністичної ідеольоґії заледви видусив із себе, що є це ідеольоґія... а дальше якось не йшло. На дальші запити відповів, що ця ідеольоґія містить у собі богато кличів і що царина ділання комунізму є дуже широка. На запит, чи знавець признає визвольні змагання поневолених народів за явище природне й оправдане, як живий обяв життя, знавець вагається дати відповідь і питає предсідника, чи має відповідати на це питання, бо за його думку воно самозрозуміле. Предсідник казав відповідати і знавець дав потверджуючу відповідь. На запит, чи знавець знає випадки, що функціонарі поліції були засуджені на кару за побиття арештованих при допитах, знавець сказав, що знає і подав кілька примірів. На запит, чи журнал „Наша Правда" є офіціяльним органом К. П. З. У., знавець не знає що відповісти, також не знає, що журнал виходить нелеґально і просить, щоб оборона показала йому згаданий журнал, а він потім скаже, що це за орган.

Коли суд зарядив святочну перерву до понеділка, підпрокуратор Ходецький поставив внесок, щоб суд зарядив арештування всіх обвинувачених, відповідаючих з вільної стопи з виїмком обв. Дядьова, що „щиро" признався до вини, покаявся і зізнав про инших. Внесок мотивує тим, що прокураторські свідки обтяжаючо зізнали на всіх обвинувачених, а свідки оборони тих зізнань не опрокинули, отже стає очевидним, що всі обвинувачені будуть засуджені, а щоб зі страху перед карою не повтікали (очевидно за кордон), то ставить внесок на зміну запобігаючого середника з грошевої поруки на тюрму. Оборона опонує і суд внесок прокуратора відкидає.

Біржа.

Гроші.

Доляр у приватних оборотах 8·98, 8·98 і пів.

Збіжжя.

Збільшене заоферування пшениці і жита спричинило легке обниження цін.

Пшениця двір. 51·00—52·00, пшениця кр. селянська 48·50—49·50, жито галицьке 37·00—37·50, ячмінь галицький броварний 32·00—34·00, ячмінь галицький до перемелювання 29·75—30·75, ячмінь пастівний 27·00—27·50, овес галицький 28·75—29·75, кукурудза румунська 32·50—33·50.

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 577/26. W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 284 (10,961) z dnia 21. grudnia 1926 pod tytułem: 1) „Łytowśkyj pereworot" ustępy a) między słowami „derżawy" a „Prawda", b) od słów „Pry cuj" do końca artykułu, 2) „Narodnij Z'izd" ustępy a) między słowami „i. Politycznі sprawy" a „obstrojaje", b) między słowami „otsi ustawy" a „8. Narodnij Z'izd", c) „narodowi" a „10. Narodnij Z'izd", d) „narodu" a „Ukrajinśke", e) „Objednannjam" a „13 Narodnij Z'izd", f) „Polaczi, szczo" a „3. W stani", g) „stwerdżuje" a „na teryториji", h) „ustup" a „5) W stani", i) „selan" a „Z ohladu" zawierają ad 1) znamiona zbrodni z § 65a uk. i występku z § 308 uk., ad 2) znamiona występku z § 24 ust. pras. z dnia 17. XII. 1862 i ad 2) a) e) znamiona zbrodni z § 58 c), ad 2) b) c) d) f) g) h) i) zbrodni z § 65 a) uk. że zatem zarządzona przez Prokuraturę dnia 21./12 1926 konfiskata jest usprawiedliwiona i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma draskowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21. us. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 i. k. skazanie za przekroczenie z grzywną do 400 zł. p. — Lwów, dnia 23. grudnia 1926 r. Hawel

---

В перших рядах.

Памяти Олександра Барвінського.

З бурхливої арени суспільного життя зійшла індивідуальність, якої імя на протязі довгих десятків літ було у всіх на устах. В суботу, 25 грудня 1926 р. розпрощався з цим світом Олександер Барвінський, проф. учит. семинарії, б. радник двору, б. член Кр. Шкільної Ради, довголітній посол до галицького сойму й австрійського парляменту, член Палати Панів з останнього періоду істнування австрійського цісарства, визначний педагог, науковий робітник, відомий публіцист, політик і громадський діяч. Постать Покійного, одного з перших новітніх народовців, виростає високо понад голови сучасників. Богато людей його любило, ще більше ненавиділо, але всі його шанували, як людину сильної волі, виробленого світогляду, твердого характеру, як велику індивідуальність.

Покійний родився дня 8. червня 1847 р. в Шляхтинцях біля Тернополя, де його батько Григорій був священиком. Початкову науку побирав в рідному селі, до 4-ої кляси народньої школи і до гімназії ходив у Тернополі. В липні 1865 р. склав іспит зрілости в тернопільській гімназії і негайно вписався на фільософічний факультет львівського університету. Студіював історію й українську та польську мову. В липні 1868 р. покінчив університетські студії і подався на першу посаду до гімназії в Бережанах.

Кілька літ пізніше (1871) призначено Покійного старшим учителем в тільки-що заснованій учительській семинарії в Тернополі. Тут розпочав Покійний живу діяльність з одного боку на освітньо-культурній, а з другого на науковій ділянці, входячи у звязок з ученими славістами. В Тернополі пробув Покійний повних 17 літ (до 1888, коли то перенісся на учительську посаду до Львова).

Вже в гімназійних часах цікавився він тодішнім народницьким рухом, якого висловом були ученицькі „громади". Підчас університетських студій приєднався Покійний до українофільського (народовецького) руху, до „вечерничників" і „метників". В 1865 р. завів знайомство з Ол. Кониським, що в тому часі відвідав Львів. Слабий ще тоді народовецький рух не мав твердих основ, з трудом пробиваючись серед молодшого покоління. Народовецькі органи („Вечерниці", „Мета", „Русалка", „Правда" й инші ледви животіли, в ідеольоґи „молодоруськости" (як Климкович, Заревич, Горбаль і инші) все ще хиталися між народництвом і москвофільством або між послідовним народництвом і польонофільством.

Одночасно завів Покійний знайомство з иншими наддніпрянськими Українцями (Куліш, Лисенко, згодом Антонович, Нечуй Левицький й инші), піддержуючи з визначними великоукраїнськими діячами спершу письменні, а опісля й особисті взаємини. Користувався теж нагодою, щоби побувати в Києві і звязувати громадський рух у Галичині з таким же рухом на Наддніпрянщині. Годиться ствердити, що Покійний спр еді визначався широким світоглядом і корисно визначався серед тодішніх галицьких діячів якраз своїм всеукраїнством, розуміється

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане Редакція не відповідає.

знає англійську та французьку мову, европейську літературу та історію, є дуже музикальна і вихована в наскрізь демократичнім дусі.

— **З діяльности наших „русских".** З кількох останніх чисел „Русского Голосу" довідуємося, що наші „русскі" переводять по деяких повітах як просвітну, так і політичну організацію. Так в Отиниї відбулося отворення чит. Качковського (28. XI.), в Яворові відновлено т-во „Родительский Союз", що хоче засновати бурсу для гим. молоді (22. XI.), в Камінці Липнику, пов. Рава Руська, засновано чит. Качковського, в Соколові, пов. Камінка Струмилова засновано кружок „Рольничого Союза" чит. Качковського вже там є). Віча „русской народной организації" відбулися в останньому часі в Сокалі, де працює інженір-москвофіл К. Чиж, і в Тилаві, пов. Кросно. Відбувся теж зїзд мужів довіря „р. н. о." на львівський повіт, на якому вибрано повітовий комітет (голова: церковний маляр Т. Гриневич із Зашкова).

— **Літературна хроніка.** Помер відомий німецький філософ і соціольог Астон Стюарт Чемберлен, у 72 р. життя. Він є автором цілої низки цінних, обемистих книжок, з яких найбільше в домі „Основи XIX. століття", „Кант", „Гете" пребогата біографія Вагнера, „Слова Христа", „Арійський світогляд". Цікава сама духова еволюція Чемберлена. Він з уродження Англієць; володів прегарно, майже рівновартно англійською, французькою та німецькою мовою. Війна мала на нього дивний вплив: живучи в Німеччині, захоплений її культурою, він став німецьким піддaним і завзятим оборонцем усього німецького, а ворогом Англії. Він зєднав собі популярність своїми поглядами расового антисемітизму, викладеними дуже широко в трьох томах „Основ XIX. ст." Німецькі націоналісти вважали його своїм духовим провідником. Він був двічі жонатий з Німками; після смерти першої жінки, з якою жив 25 літ, оженився вдруге з молодшою дочкою Ріхарда Вагнера, з якою жив 18 літ. Можливе, що саме ці сильні подружі звязки відограли чималу ролю в його „прибраній" національности — німецькій.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Орґанізаційний рух.

Заборонене віче УНДО в Трушевичах, пов. Добромиль.

Трушевичі — це одна з найкраще зорганізованих, а може й найкраще зорганізована українська громада західно-українського пограничя. Має девять добре функціонуючих національних організацій: споживчу кооперативу „Єдність", касу Райфайзена, читальню „Просвіти", спілкову молочарню, дахівкарню, збіжевий шпихлір, амат. театр, хор і тов. „Сокіл" (ще не відкрите, але вже затверджене). Тепер йдуть горячі приготування для відкриття спілкової пекарні — чи не першої у нас на селі. Цвитучий свій стан завдячує громада свому пароховї о. Иосифові Маринович еві, дійсно невтомному робітникові. Нема тут громадянина, що ходив би „лузом", — усі зорганізовані. Тому не диво, що по зорганізуванню села на всіх культурних та економічних ділянках життя приступили громадяне до здвигнення організації політичної. Заходом місцевої громадської організації УНДО скликали о. И. Маринович, Андрій Якимець і Софрон Біян прилюдне віче на день 19. грудня ц. р. в салі тов. „Єдність". Повідомлення до староства внесено ще 15. грудня ц. р., отже в законнім речинці. І яке ж було обурення зібраних, як у хвили відкриття віча прийшов до о. Мариновича командант поліції ч. VIII.—1339 і заявив, що на телефонічний приказ повітової команди поліції заборонює віче. Нічого не помогло посвідчення внесення повідомлення до староства. Згаданий комaндант заявив, що виконує тільки одержаний приказ. А людей було богато. Були заступлені громади Підмостці, Трушевичі, Військо, Новосілки, Нижанковичі, Клоковичі і Сярожіть.

Щоб одначе не стратити часу і використати присутність зібраних, місцевий голова читальні „Просвіти" п. Федь Багінський запросив присутніх членів читальні і членів Тов. „Просвіта" у Львові на освітний реферат на тему „Український нарід, його теперішнє положення і наші найблизші завдання на культурно-освітнім полі", що його виголосив п. Олекса Черкаський зі Львова.

Це вже другий випадок недозволення, чи розвязання віча Українського Національно-Демократичного Обєднання по Кресвім Зїзді. Робить це вражіння, що адміністраційна влада заняла супроти Обєднання инше становище, як супроти инших політичних організацій у краю.

Характеристичний також спосіб заборони. Староство в Добромилі не заборонило віча безпосередно, але окружною дорогою через команду поліції, без подання причини заборони.

Подаємо цей факт до відома нашій Парляментарній Репрезентації, щоб вона старалася висвітлити самоволю й незаконне поведення провінціональних адміністраційних царьків і постаралася, щоб вони були потягнені до відповідальности.

О. Ч.

Процес 151.

За приналежність до української повстанчої орґанізації.

Володимир Вол. 22. XII. 1926.

Розправа з 21. грудня 1926.

На початку розправи вчорашнього дня адвокат Домбровський поставив внесок на ексцепцію члена суду судді Поповського, що виступав як слідчий суддя в данії справі, а факт цей виявило відчитання зізнань обв. Травнера попереднього дня розправи. Суд по нараді внесок оборони відкинув, мотивуючи тим, що згаданий суддя повнив у слідстві функцію механічну (?), а в додатку оборона зголосила ексцепцію з поминенням законного речинця.

В дальшім веденні розправи суд відчитував протоколи (як речеві докази в данній справі) наглого суду над Шимраєм і Козмичуками за напад на кольонїста Страшковського. Обвинувачених засуджено на кару смерти через розстріл. Опісля прочитано як речевий доказ протокол наглого суду над Базилюком, Сірaком і Мельником за приналежність до грабункової банди. Всіх трьох засуджено на 15 літ тяжкої тюрми. Відтак прочитано протокол ковельської розправи за приналежність до КПЗУ, що відбулася в червні 1926 р.

Обвинувачений Чтепь ставить демонстраційний внесок (іронічно), щоб суд позбирав усі протоколи з бандитських справ у Польщі і в характері речевих доказів відчитав на розправі.

Одночасно з відчитуванням протоколів експерт-каліграф і графольог працював над відчитанням темних місць у листі Степанюка і над означенням авторства записки, приписуваної обв. Базилюкові.

Розправа з 22. XII. 1926.

Нині докінчив експерт-графольог свою працю над грипсом обв. Хомина, до якого обв. Хомин уже давніше признався. Деякі слова цього грипсу були тенденційно перекручені поліцією, прим. з Иозефова для інвалідів" поліція читала: „від Юзефа для Іваненка". Обв. Хомин каже запротоколувати, що ці перекручені слова є дуже виразно написані в грипсі і що хіба треба „впасти на голову", щоб так відчитувати їх. Предсідник відповідає, що для одного можуть бути виразні, для другого ні.

Потім забрав голос знавець ідеольогії і методи комунізму, інспектор поліції Снарський, що розпочав свій „виклад" очевидно від комінтерну. Про комінтерн яко такий (знавець дуже часто уживав вислову: „яко такий", говорив навіть: „Ленін яко такий") не сказав нічого нового. Сказав лише те, що був він твором німецького генерального штабу (Вільгельма II). Але мабуть, щоб ця сміла думка не була самотною, сказав рівнож, що концепція української державности є також продуктом німецького генерального штабу. А всі ті помисли мали запевнити Німцям побіду у світовій війні. Дальше Снарський почав говорити про К. П. П. і К. П. З. У. З його слів виходить, що комуністи розкинули широко свої сіти. Свої ячейки позакладали у війську, і в поліції, і в судівництві, ба навіть добираються до Просвіт. Щодо повстання на Волині, то знавець покликався на слова тов. Черемоша (?), сказані на конференції (?) в Коломиї, що, мовляв, „на Волині маси не можуть довше терпіти гнету польського уряду і там насамперед мусить зірватись повстання, особливо в повіті володимирськім і ковельськім". Про справу озброєння знавець сказав, що кождий член компартії має мати зброю — чи то шляхом купна, чи шляхом грабунку; також особи, що завдяки конституції користають з ненарушимости, перевозять зброю. Крім того для наведення ще одного джерела озброєння, знавець наводив такий факт: Коли на суді питали одного обвинуваченого за комунізм, звідкіля партія мала взяти зброю, обвинувачений, показуючи на кріси поліціянтів, сказав: „Ось є зброя!" Як доказ на войовничі тенденції компартії наводить факт, що в ячейках говорено богато про барикадову війну і про те, що з Харкова прибували абсольвенти політичних курсів на терен Польщі. Згадав знавець і про М. О. П. Р. (Міжнародня Організація Помочі Революціонерам) і про друкарні, що печатали „Вибух". Втомлений нашіптуванням „викладом" знавець наскрізь скінчив, щоб завтра відповідати на питання обвинувачених і оборони.

ОПОВІСТКИ.

„Український Національний Хор" під управою Дмитра Котка:
Середа 29.XII. Гаревсько.
Четвер 30.XII. Перегінсько.
П'ятниця 31.XII. Небилів. 328 4—?

Повгадка. Повідомлюємо, що Звичайні Загальні Збори „Учительської Громади" відбудуться у Львові в суботу 1. січня 1927 в домі УПТ-ва при вул. Мохнацького 12. Початок о 10. год. перед полуднем. Запрошуємо всіх Вп. Членів до участи. — За Гол. Виділ: Д-р Стефанія Капкет, голова, Микола Пришляк, секретар. 1212 1-2

Вечір артистичних танків і Хореографі М. Гонтаря, заповіджений на 26. грудня ц. р. не відбувся з причин від „Сокола-Батька" і артиста незалежних, які зайшли в останній хвилі. — Вечір відбудеться в перших днях лютого 1927 р. силами Хореографічної Студії арт. М. Гонтаря у Львові. 1—1

На „Рідну Школу" зложив Всч. о. А. Тичус з Гумниська-Теребовля 20 зол. замість подяк за желання з нагоди іменин Вп. Жеротовичевої. Складає щиру подяку Головна Управа „Рідної Школи". 1205

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КУРС ІНСТРУКТОРОК.

Заходом „Союза Українок" у Львові починається невідкличнo 15. січня 1927 р. курс для інструкторок на села. Наука триватиме 3 місяців. В програмі курсу вміщуться такі предмети: підготовку до культурно-освітної праці на селах, основи кооперації, гігієну, ведення захоронок, науку крою і шиття, та домашнє господарство. На курс приймаються кандидатки з укінченим учительським семинарем. Місячна оплата за науку виносить 30 зол. Учениці мусять подбати самі про своє приміщення, а харч приготовлятимуть самі на курсі. — По укінченню курсу учасниці будуть заанґажовані „Союзом Українок" як учительки курсів крою і шиття та провідниці дитячих садків в ріжних місцевостях краю. Письменні зголошення посилати на адресу: „Союз Українок" у Львові, вул. Рутовського 22. Зголошені учасниці дістануть подрібну програму і інформації. — О. Шепарович, голова; М. Мриц, секретарка. 1184 3—3

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Коваленко, М. Терещенко, Іван Микитенко і Ткачук."

Ось до чого довела комуністична політика на такій наскрізь культурній ділянці як література. Хвильовий зайніціював своєю дискусією великий перелім у поглядах на українську літературу серед пролетарських письменницьких кол. Його гасла про емансипацію українських письменників зпід впливів Москви, його пересторога перед невільничим наслідуванням Москви, його віра у творчі сили українського духа, його пошукування за клясичними зразками творчости на заході спровадили на нього переслідування ділєтантів і неуків у мистецтві, якими є всі ті парторганізації та їхні виконкоми.

Хвильового зломили, він прилюдно відкликав те, що проповідував, але одночасно відступив у тінь. Це не значить, що його гасла та думки про літературу перестали мати вплив на письменницькі українські кола. Ні, вони там живуть і будуть жити. Але це означає щось інше, а то те, що там взагалі навіть теоретично не може бути вільної думки та вільної ініціятиви і в таких складних, а до того ніжних справах, як мистецька літературна творчість. Новим черговим доказом того є між іншим і вгорі наведена нотатка з „Вістей". Хвильовий протиставився свого часу „Гартованцям", бо в них не було ідеї, в них не було животних соків і бажав і ту ідею і ті соки їм добути. „Гарт" гуртував у собі типових пролетарських письменників, синів міста, і для них шукав Хвильовий ідеї поза формулами комуністичного програмового кодексу. Він був за вузький для таланту, для дужих творчих летів. Мав таку велику ідею „Плуг", який держиться, який жис, не зважаючи на літературні полеміки, битви та партійні екзекуції. Плужане — це сини села. Їх ідея — це українська земля, український чорнозем і життя синів того чорнозему.

Навіть Хвильовий не задав удару „Плугові", дарма, що він на його думку був „куркульський" чи „глитайський", але „Плуг" мав життєві соки, мав ідею. „Гарт" розлетівся. Сліду по ньому не остало. На його руїнах виросло „Вапліте", що мало здійснювати у письменстві ідеї Хвильового. „Вапліте" прокляли комуністи. І нині пролетарські письменники, ті сини міста бозомі, розпорошені. А штучне їх стягання під перестарілі і здискредитовані безмістовістю і безідейністю прапори хіба ні нового змісту, ні нової ідеї пролетарським письменникам не дадуть. Вони далі будуть блукати без керми і без вітрил.

Серед російської еміграції.

Консолідація російських чорносотенців.

Російські еміграντські газети інформують, що до Парижа перекочував з Берліна цілий монархічний штаб, який творив у Берліні найреакційніше крило серед усіх російських монархістів-емігрантів під проводом відомого чорносотенця Маркова II. В звязку з тим перестав у Берліні виходити орган того крила „Еженедѣльникъ", а натомісць почав у Парижі виходити орган т. зв. „Высшаго Монархистическаго Совѣта" — „Двухглавый Орелъ". Наші читачі пригадують собі, що в Парижі відбувся свого часу зїзд російських монархістів на еміграції, що звавсь „Зарубежним зїздом". Сам той зїзд зазнав тоді повної невдачі. Та всеж зложив він чолобитню великому князеві Миколі Миколаєвичові, якого проголосив своїм вождом. При „вождові" повстав т. зв. „Высший монархический совет". І ось під покров Мик. Миколаєвича перекочувала з Берліна ціла чорносотенна кольонія зпід прапору Маркова II, що займив у тому „Советі" перше місце.

Виходить, що найчорніша російська реакція мобілізує свої сили та стягається в одно місце. Осідком головного штабу вибрала вона Париж. З органу того штабу „Двухглавый Орелъ" довідуємося, що „чорна сотня" приступає під умілою рукою Маркова до переоцінки своїх програмових основ. Во а заявляє передовсім, що одиноким її паном і „повелителем" є в. кн. Микола Миколаєвич, а „Монархический Совет" буде точно виконувати всі його накази. Теперішній, то значить новозаініційований і зревідований монархізм тих чорносотенців має стати „дѣйственнымъ". Під цією „дѣйственностю" треба розуміти те, що нові санатори монархізму в роді чорносотенця Маркова мусять бути цілком вільні від усяких пересудів „конституціоналізму і парляментаризму", бо всі вони для правдивомонархічної, здорової програми є не чим иншим, а чужими, протиприродними „домішками" та нездоровими „соками". „В „відродженій" програмі чорносотенства має остати тільки „корінний стрижень діючого і послідовного монархізму", то значить звіряча безцеремонність славного перед великою війною на весь світ московського політичного чорносотенства, тобто реакціонізму найгіршого покрою в злуці з царистичним абсолютизмом азійського зразка.

Крім такої зміни програми „відродженої" під „ідейним" проводом Маркова монархісти приняли ще й нову тактику, але її не опублікували, бо вона „як призначена для внутрішних потреб" не надається до прилюдного відома. Очевидно, що змісту цеї тактики додуматися не важко, коли пригадати собі славетну тактику передвоєнного, чорносотенного „Союзу Русского Народа" з його незамінними гаслами: „Бей Жидов, спасай Расею", чи „Бей Мазепенцев, спасай Расею". В хоробливій уяві „обновлених" чорносотенців малюються вже картини „правой стенки" не тільки для комуністів, але й для всіх инакше думаючих, словом для всіх лівих і навіть трошки лівіших від Маркова II, хочби вони були монархістами. А все це тому, що всі вони, на думку Маркова, спричинили революцію і всі за неї мусять відповісти перед тими божевільними людьми, що промовляють зза могили.

День робітників пера.

Загальні Збори „Т-ва письменників і журналістів ім. Франка" у Львові і Вечір для вшанування В. Стефаника.

Загальні Збори „Т-ва письменників і журналістів ім. Ів. Франка" у Львові, що відбулися дня 26-го ц. м., мали перед собою чималі трудноші в нарадах над самою організацією Товариства та дальшою його успішною діяльністю. Дотеперішна його діяльність за минулий рік, була тільки підготовчою працею і не мала змоги розвинутись у систематичну, хоча би з тої причини, що двох членів виділу поважно занедужало на довший протяг часу, а секретар Товариства просидів майже пів року в слідчій вязниці. Голова Т-ва, д-р А. Чайковський, живучи постійно в Коломиї, не міг задля віддалення та надміру фахових занять, часто навідуватись до Львова і піддержувати живіщий контакт з виділом. Навіть на Загальні Збори не міг голова явитись з чисто технічних перепон. Заступник голови М. Рудницький представив у короткім рефераті невеличкі здобутки, які вдалось товариству придбати за останній рік, при повній байдужости робітників пера, які не розуміють значіння приналежности до свого товариства, далі при незвичайних трудношах, щоби обєднати в такім товаристві людей ріжних ворожих партій та органів преси і суперечних ідеольогічних напрямків на ґрунті спільних професійних і культурних інтересів. Організація такого товариства нелегка навіть у державах із старою культурою, бо робітники пера по самій своїй природі є занадто індивідуалістичні і нерадо ґуртуються в організації, які завсіди домагаються дисципліни і солідарної праці. Вже цей недовгий протяг часу перших починів товариства дав докази, що таке товариство необхідне для вирішування цілої низки справ зовсім занедбаних нашими робітниками пера, таких як охорона їх професійних і авторських прав, полагоджування конфліктів мировими судами, крім цього для оживлення товариських взаємин і культурного руху. На тему чисто професійного характеру т-ва виявилась жива дискусія, яка ствердила, що цей характер Т-во мусить покищо, наслідком дуже своєрідних умовин нашої преси та літератури, єднати із загальнокультурними потребами.

Загальні Збори вибрали своїми першими почесними членами: уступаючого голову Т-ва довголітнього письменника Андрія Чайковського і заслуженого діяча Василя Лукича.

При виборах нової Ради Товариства вибрано одноголосно головою Т-ва: Василя Стефаника, а членами Ради: М. Рудницького, Константину Малицьку, К. Вальницького, І. Квасницю, заступниками: д-ра І. Німчука і Льва Лепкого, а членами контрольної комісії: д-ра Л. Ганкевича, В. Мудрого і Д. Паліїва.

*

Вечером у салі „Народнього Дому" давало Т-во „Літературний вечір для вшанування Василя Стефаника". Почав його Марко Черемшина гарною ліричною апострофою, де в поетичній властивій собі формі, дав образ співця селянської недолі. П-и Софія Федорцева вдекламувала з багацтвом нюансів та силою експресії поетичну сповідь автора „Мого слова" (під тим самим заголовком). Михайло Рудницький дав характеристику творчости Стефаника, доказуючи, як пояснити непопулярність його творів у парі з популярністю його імення, — чому невелика скількість цих творів є безпосередно звязана з їх великою якістю і чому такі письменники як Стефаник чисті артисти, не є кандидатами на популярних ювилятів. В. Бобинський прочитав з молодечим патосом свою поезію присвячену Стефаникові; Р. Купчинський перевів коротеньку паралелю між похмурим обличчям Стефаника, яке виявлює з його книжок, зовсім протилежним до того, яке носить Стефаник у приватнім житті, як є енергійна, навіть бадьора, людина, повна злобного гумору. Богдан Лепкий оповів кілька принадних спільних споминів про свою першу знайомість із Стефаником: із одного забутого нині часопису, переданого йому раз на прогульці у горах одним Гуцулом, де був нарис Стефаника, ще тоді зовсім невідомого; далі першу знайомість особисту з ним у Кракові, спільно проведені дні молодости, друк „Камінного хреста" і пізніші зустрічі, зрілого віку. Ці спомини передані з глибиною чуття та незвичайною безпосередністю майстерно виголошені, були справжньою окрасою вечора, який зібрав найдобірнішу культурну публику. На жаль, на салі чомусь наших учителів (професорів), навіть літератури, майже не було.

Після вечора Т-во Письменників запросило на спільну вечеру своїх членів і наших визначних громадян до окремої салі „Краківського Готелю", де продовжувалось вшанування В. Стефаника неофіціяльною частиною. Осіб було 70. Стефаник, який на вечорі у „Народнім Домі" тільки на мить показався публиці вийшовши із своєї потайної ложі, заявив, що не вміє говорити, у замкненім гурті за товариською гутіркою виголосив чудову промову у безпосередній відповіді на тости й спомини, сказані там своїми приятелями Б. Лепким і М. Заячківським. Не хочемо псувати цієї високо поетичної та щирої промови Стефаника, повної глибоких думок — сухим справозданням, яке не в силі передати найменшого вражіння про її зміст і форму. У найближчім часі, при кращій нагоді, хочемо навести її як мога повною, по записках, які в нас збереглись.

Свято протягнулось майже до досвітка і причинилось у великій мірі до змічнення товариських взаємин між поодинокими членами самого Т-ва, яких ділять партійні ріжниці та розбіжности світоглядів. Особа Стефаника, якого ріжні партії хотіли би вважати своєю виключно власністю, а яка завсіди була і є до нині виключно особою великого письменника, що стоїть понад партіями, причинилась у великій мірі до цеї теплої та дружеської атмосфери. Лишається хіба одно побажання: щоби вона послужила для згуртування розпорошених нині сил наших письменників і журналістів в однім товаристві для спільної мети: піднесення української культури.

Радянська Україна.

Переселення з Волині.

З харківського „Комуніста" довідуємося, що серед волинських селян велика тяга до переселення. По загально принятій на Україні термінольоґії 120 ходоків від 800 селянських дворів з радянської Волині вирушило було цього року на Сибір, Далекий Схід і на південь України, щоби шукати вільних земель для населення. З них вернуло вже 78 ходоків від 511 дворів і вони дістали земельні наділи. За час від 1. квітня до 1. жовтня ц. р. переселилося з Волині на Далекий Схід, Дніпропетровщину та до Одеської Округи 57 дворів, тобто селянських господарств. Вони забрали зі собою дрібний господарський реманент, до 100 штук рогатої худоби і 11 вагонів будівельного матеріялу. — 170 дворів дістало документи на закріплення для них землі в Дніпропетровщині. Переселенчий рух обняв і волинські жидівські містечка. Від Жидів поїхало понад 1000 делегатів за землею передовсім на Криворіжжя. Всі ці жидівські кандидати на землю це переважно бувші крамарі й дрібні ремісники.

Для прискорення українізації партії КП(б)У.

В Київі повстало при будинку комуністичної освіти окреме бюро, що має давати всім членам партії поради в справі економґеографії, історії клясової боротьби, радянського будівництва, історії матеріяльної культури та побуту України, історії українського мистецтва, літератури, техніки й мови. — Для тої самої ціли утворено в книгозбірні будинку окремий український відділ. При будинку урухомлено окремий гурток української мови. Все це доказує лишній раз дуже наглядно, до якої міри чужою на Україні є пануюча там тепер партія, відома під назвою КП(б)У. Виходить, що дотепер у книгозбірні будинку комосвіти не було навіть українських книжок. Коли справа стоїть так у Києві, то що казати про инші партосередки? В тій самій справі пороблено в одеській партійній організації такі заходи: окружний комітет звернувся до всеї партійної організації з закликом подбати про приспішення українізації. Доручено всім гуртам до практичної та канцелярійної роботи уживати таких членів партії, що знають українську мову, говорити виключно по українськи зі своїми партійними товаришами. Засідання бюра окружного партійного комітету, його відділів і колеґій, а також засідання районових комітетів і колеґій мають відбуватися українською мовою. — З того бачимо, що в найбільш зрусифікованій на Україні Одесі партійна організація береться далеко енергійніше до українізації свого апарату ніж така сама організація в серці України Київі.

НОВИНКИ.

— **Конфіската.** У вчорашньому числі „Діла" сконфісковано одно місце в статті „Новий курс". Це 122-а чергова конфіската нашого органу в цьому році.

— **Шкідлива байдужість.** На 23. грудня заповіджені були заг. збори тов. „Українська Захоронка" у Львові. Одначе збори ті не могли відбутись з причини браку комплєту. Хоча Т-во має досить велике число членів, одначе 10 проц. членів не вважали за вказане явитись на зборах і довідатись, як виділ працював і який є стан Т-ва. Деякі ще заплатять час від часу вкладку, але йти на збори Т-ва, це по думці великої більшости наших громадян річ зовсім зайва! Наслідок цього такий, що наші гуманітарні Товариства ледви животіють. Так є з „Українською Захоронкою" — з „Т-вом охорони дітей і опіки над молодіжжю". Инакше до цих справ ставляться наші сусіди. Недавно читали ми про посвячення польської захоронки в Сихові, де взяли участь найвищі львівські польські достойники — архиєпископ, воєвода й инші. Виділ „Захоронки" пригадує, що слідуючі загальні збори відбудуться 2. січня в год. 6. веч. в домівці „Т-ва охорони дітей" при вул. Бляхарській.

— **Український Жіночий Союз у Чехословаччині.** Дня 13. грудня ц. р. в Чеському Жіночому Союзі у Празі відбувся вечір „арій та пісні" учениць чеської школи співу п-ні Камілі Вішової на користь Українського Жіночого Союзу в Ч. С. Р., якого головою є п-ні М. Омельченко. Невелике помешкання Ч. Ж. Клюбу заповнила чеська та українська публика. Український Жіночий Союз поклав собі між иншим як мету своєї діяльности установити взаємини з широкими колами чеського громадянства і в сучасний мент має звязки більше ніж з 10 чеськими організаціями, які майже всі були заступлені на вечірці: Чеська Жіноча Національна Рада, Чеський Жіночий Клюб, Т-во Ч. жінок з високою освітою, Т-во Ч. жінок і дівчат, Т-во Чеських Жінок, Єднота ч. ощадників, Союз ч. абстинентів, Чеський народно-соціялістичний клюб, Освітна комісія ч. соціялістів на Жижкові та инші. Крім морального успіху вечір мав і матеріяльний: 732 чес. к. прибутку.

— **Особисті вісти.** Українське академічне т-во „Січ" у Відні повідомляє, що дня 23. грудня 1926 р. одержали на віденському університеті степень доктора медицини Петро Богдан Гарасимів, Евген Омельський, Гриць Яцкий.

— **Така собі хроніка.** 64-літній заробітник Пенкаля хотів позбавити себе життя з нужди вугольним чадом. — Поліційний реєстратор авантурничої хроніки і стація ратункового поготівля у Львові, сильно здивовані, що цього року на польські свята було незвичайно мало вуличних бійок, ран, ножів і револьверів. Крім кількох арештованих за вимахування ножем і револьвером усе було в порядку. Навіть крадіжі та злочини зменшились. Нема сумніву, що спеціялісти від замків набрали за останні тижні стільки „святошного" добра, що могли підчас свят сидіти спокійно. Було зате три пожежі і кілька випадків їзди на саночках.

— **Два мікада.** 123-ий мікадо з черги, Иошіхіто, що вмер 24. ц. м. уродився в 1879 р. Він був проголошений наслідником престола в 1889 р., а вийшов на престол у 1912 р.; його дійсне прізвище було Гару-Но-Мія. Він був першим японським князем, який був вихований не виключно в релігійнім дусі, а в модернім і навіть військовім. Виховувався в старій школі для дітей високого роду, яку відновлено спеціяльно для нього по роках неіснування. Цікаве, що Иошіхіто не володів ніякою европейською мовою, тільки китайською. В 1900 оженився з княжною Садако, що походила з одної із пяти родин княжого дому Коное, з яких виходили жінки мікадів. Мікадо почав нову добу правління в модернім дусі; він не давав себе звеличувати як бога і не замикав себе перед своїми підданими. Вже змалку був слабовитий; мало виступав прилюдно. Звертав велику увагу на розвиток армії та фльоти. Від 1913 р. наслідком недуги передав фактично владу у руки своїх міністрів. В 1912 р. його син Гірогіто був призначений регентом. Крім нього покійний мікадо має ще двох синів. Пять дочок і один син від його побічних жінок померли. Новий мікадо Гірогіто має 25 літ. В 1921 р. їздив в Европу; ця подорож змінила його ліберально-поступові погляди. Посила була Европа зробила на нього сильне вражіння. В 1922 р. відвідав його наслідник анґлійського престола, з яким заприязнився. В 1923 р. виконали на нього політичний невдачний атентат. Це характеристичне там, що саме за його регенства введено закон загального голосування. Його жінка Нагако Куніє дуже популярна серед населення

... тодішньому своєрідному розумінні. Піддержував він теж взаємини з буковинськими діячами та намагався зацікавити положенням Українців инші славянські народи.

В Тернополі кинувся у вир громадської роботи, засновуючи читальні на Поділлі, кладучи перші основи під організацію тернопільського міщанства, уладжуючи концерти, беручи участь в підготовці української етнографічної виставки в Тернополі (з нагоди побуту в Галичині арх. Рудольфа), взагалі в кожній ділянці громадянського життя проявляючи свою активність. Одночасно Покійний живо відгукувався на всі події, що в тому часі відбувалися у Львові (заснування „Батьківщини" проф. Романчуком і „Діла" пок. Вол. Барвінським, боротьба зі „старорусинами" за впливи в загально-народніх установах і т. и.). Громадська праця, ведена на запущеному ґрунті, не відривала його від літературної праці. Він підготовляє перші живіші відручники до української мови та засновує за допомогою Наддніпрянців „Історичну Бібліотеку", (пізніше перебрану Наук. Тов. ім. Шевченка), яка мала великий вплив на формування світогляду нового українського покоління.

З переходом до Львова поширюється терен діяльности Покійного. Тут бере він живу участь в Товаристві ім. Шевченка й у видавництві літературного часопису для родин „Зоря". В р. 1890 Ол. Барвінський виступає з проєктом переміни Товариства ім. Шевченка на наукове. Після смерти Володимира Барвінського, першого редактора „Діла", Покійний намагається заступити свого брата на політичній арені. В р. 1885 бере він участь у заснуванні політичного товариства „Народня Рада" у Львові. Небавом імя Покійного стає загально відомим, гомінким, як одного з творців „нової ери".

В 90-тих роках м. ст. назрівав конфлікт між Австрією і Росією. Австрійський уряд, бажаючи мати забезпечену границю на австро-російськім кордоні, під впливом міністра закорд. справ Кальнокі, почав натискати на Поляків щоби вони зробили Українцям у Галичині дрібні уступки. Намісник гр. К. Бадені й кр. маршалок кн. Евст. Сангушко іменем польської шляхти згодилися шукати звязку з народовцями. Перш усього намісник запряг до цеї акції тодішнього митр. С. Сембратовича, який був сліпим оруддям в руках вередливого графа.

Дня 25. листопада в галицькому соймі виступив голова соймового клюбу проф. Ю. Романчук, який проголосив таку програму народовців: признання самостійности української народности й української мови та особливша дбайливість про ту мову і народність, вірність для греко-католицької церкви, поміркований лібералізм і дбайливість за розвиток селянства і міщанства. Від уряду домагався промовець прихильности до українського народу і заспокоєння його потреб. Одним з тих, що підготовляли цей виступ голови соймового клюбу, був пок. Ол. Барвінський.

Ця подія викликала завзяту міжпартійну боротьбу в лоні українського громадянства. Москвофіли й радикали (а опісля й молодонародовці з пок. Евг. Олесницьким на чолі) виступили проти „нової ери", соймовий клюб розбився, а згодом відступив з новоерських позицій і сам Ю. Романчук. Його місце заняв Олександер Барвінський, що в 1891-ім році увійшов до австрійського парляменту, а опісля й до сойму (при доповняючім виборі). Як політик був Покійний послідовним реалізатором „нової ери", підтримував уряд, піддержував звязки зі шляхтою, йдучи непохитно до наміченої мети. Вислідом „нової ери" було заснування урядового органу в українській мові „Народна Часопись", введення фонетики в публичних школах, заснування двох українських гімназій (спершу в Перемишлі, а опісля в Коломиї), кілька утраквістичних учительських семинарій, створення другої катедри української мови й катедри української історії на львівському університеті та кілька дрібніших уступок.

Не були це уступки великі, але їх наслідком було розбиття українського громадянства. В 1894 році роздвоївся й невеличкий український парляментарний клюб (посли Барвінський і Вахнянин тягнули за правительством, пос. Романчук і Телишевський були в опозиції). „Народня Рада" осудила політику Барвінського Вахнянина, але вони вже обома ногами стояли в новому політичному курсі гр. К. Бадені. В р. 1895 перед виборами до сойму вони створили свій окремий виборчий комітет і в порозумінні з польськими чинниками приступили до виборчої кампанії, добувши 14 мандатів, в значній частині прихильників нового курсу. Два роки пізніше (1897) відбулися відомі криваві (баденівські) вибори до парляменту, в яких корупцією і багнетами переперто шість т. зв. „камеральних Русинів", а одночасно вдалося вибрати тільки трьох українських опозиційних послів. Вони творили окремий клюб; посли з групи Барвінського вступили до Славянсько-християнського народнього Союза (Хорватів і Словінців).

Також в слідуючих каденціях сойму і парляменту Ол. Барвінський брав участь, здобуваючи мандат при допомозі своїх протекторів.

Коли згадуємо побіжно про ці сторінки нашої минувшини, то мусимо зазначити, що в тій службі Покійний все-таки вмів зберегти особисту й національну гідність в противенстві до свого політичного товариша пок. Н. Вахнянина.

Політика Покійного є проявом т. зв. професорської політики, оборони окремішности нації і заходів для її розвитку в першу чергу на освітньо-культурному полі. Це своє завдання, не вважаючи на політичну лінію, сповнював Покійний совісно і з посвятою. Він не лише старався на парляментарній арені здобувати умови для культурного розвитку української нації, але й сам на кожному кроці ставив підвалини під освітньо культурну будівлю. Був різким противником москвофільства і поборював його безпощадно, між иншим в щоденнику „Руслан", заснованім при допомові австрійського міністерства закорд. справ. Заснована Покійним на кілька літ перед війною християнсько-суспільна партія не мала ніякого помітнішого впливу. В часі війни своїми брошурами старався Покійний піддержати актуальність української справи по лінії заходу, себ-то центральних держав. Після перевороту 1918 Покійний різко змінив свої погляди, стаючи при боці през. Петрушевича і будучи герольдом його не все щасливої політики.

Не беремося тут давати характеристики цього визначного діяча, що постійно старався йти в перших рядах від ранньої молодости до пізньої старости, діждавшись хвилі, коли міг хоч на короткий час заняти в 1918 р. становище українського державного секретаря віроісповідань. Безпристрасну характеристику цього мужа лишаємо історії.

Без керми.

Всеукраїнський зїзд пролетарських письменників.

Харківські „Вісти" (з 19. XII.) приносять незвичайно характеристичну замітку такого змісту:

„Невдала політика „Гарту" після смерти В. Блакитного, розклад пролетарської письменницької організації й утворення „Вапліте" з її угодовською, хвостиською тактикою супроти попутницьких літературних елементів, призвело до того, що нині немає на Україні організації пролетарських письменників. З ініціятиви групи харківських письменників, прихильників „Гарту" піддано думку про створення всеукраїнського обєднання і скликання зїзду. На цю думку погодилися київські та одеські гартованські групи і всі, хто співчуває ідеї зїзду пролетарських письменників, хто визнає наявність занепадницьких ідеольогічних ухилів у сучасній українській пролетарській літературі та величезний зріст впливів буржуазної естетики на наші журнали й окремих письменників. Це сталося внаслідок відриву письменників від пролетарських мас і громадської роботи. Потрібна організована боротьба з такими занепадними явищами, потрібний широкий зїзд пролетписьменників, звязаний з масою та радянською суспільністю. Делегати з Києва, Одеси, Дніпропетровська утворили разом з харківською групою організаційне бюро в справі скликання зїзду в такому складі: П. Усенко, М. Доленго, О. Корях, Іван Ле, Б-

---

ГОРДІЙ БРАСЮК. 10)

БЕЗПУТНІ.

Сучасна фільма.

(Продовження).

Один проти одного стояли оторопілі Павлушка з Митькою. Вмить Павлушка шарахнув шухлядою Митьку. На допомогу Митьці кинулось ще троє.

Скоро Павлушка лежав на долівці мов сніп, а його молотили хто чим попав.

Надійшов вихователь.

Митька виправдувавсь:

— Я тільки вступився за хлопця. Павлушка почав бити його сонного ні за що — ні про що.

Павлушка мовчав. Підвівся з долівки, сплюнув кровю й поліз до себе під ковдру.

З того часу різко позначилась межа між „Бандотрестом" і Павлушкою.

„Трест" побоювавсь його. Кожний із „трестовців" почав ходити зі зброєю: хто з ножем, хто з стилетом, а Митька мав навіть револьвера, хоч був без курка.

Побоювались не даремне.

Саме як „трестовці" заходилися встановлювати трубку на зимівлю, крізь люфту до них зазирнув Павлушка. Це бачив Марко, що ніс з дому трубу.

В льоху зчинився переполох. Обвалювали стіни, рили сніг, ховали „барахло". Ще не встигли як слід присипати, як вартові зацикали.

— Вихователі йдуть.

Вмить світло згасло в льоху. Митька пошепки командував:

— Хлопці, не пускай. Я буду стріляти.

— Не стріляй! — шипіли на нього з усіх боків.

Митька й сам знав, що цього не зробить. Він грабнув землі й присипав „шпалера". В цю мить від люфти впало світло.

— Ану, янголятка, виходьте!

„Янголятка" ?лились у куток один за одного. Після кожного викрику завідувача ставала ще нервовіша метушня. Нарешті найбоязливіші почали виходити першими.

— Хто ще там? Виходь.

Ніхто більше не виходив.

Тоді Павлушка скочив у люфту, чиркнув сірника й гукнув:

— Тут ще Митька, Марко, Дудлик і Володька. Самі отамани... Ось ще матрац, ось ковдра під каменем...

Після цього „отамани" вийшли.

Всіх викритих повели на допит. Стояли перед дверима, а за двері викликали по одному.

Митька підбадьорював:

— Хлопці, не „дрефте". Вигнати на вулицю не мають права і бити не мають права.

— Я на фронті грудьми стояв, — казав Дудлик, — хай тільки що зроблять — то я всіх тут рознесу!

Марко з Володькою тепер їм не довіряли. Щось там страшне діялося в кімнаті. Кожний з „трестовців" виходив з заплаканими очима...

У Марка защеміло: і на що був здавсь той „трест"? Думав гульня, пограється, та й знову стане вчитись.

Володька з жахом думав про той холод, що чекав його на вулиці. Мав скоро впасти сніг.

Покликали.

— Ану розкажи, як ти організовував „трест"?

Володька схилив голову і вперся все змовчати.

Яке йому діло до того, що робітники одривають свої нуждені копійки, щоб він був нагодований та одягнений. Він цього не знає. В колектор то й у колектор хай одсилають, аби скоріш від цього місця, де всі його ненавидять, лають.

Раптом Марія Іванівна, пригортаючи:

— Ну, Володя, ти-ж не будеш такий...

І Володька не стямивсь, як гаряча хвиля хлинула йому в груди і з очей бризнули сльози.

— Ну, не плач. Даєш слово?

— Даю! — не вагаючись, відповів Володька.

Біля дверей він витер очі й вийшов. Не дививсь ні на кого з товаришів.

Раптом Павлушка:

— Ну, що, розпустив Слинько слину?

Володьку труснуло від образи. Він підняв голову й гордо пройшов, як колишній отаман.

—о—

„Трест" зліквідовано. Виконком взявсь до праці. Почалися шкільні заняття. „Шпана" розлізлась у кляси, а там, взявшись за книги та за пера, забула про бандування.

Володька в другій групі. Серед усіх він найбільший. Йому прикро сидіти між „шпаною" покірливим мов ягня, після того як нею верховодив. Часто налюки його виправляли і Володька, почервонівши кілька разів, затявсь відповідати. Заняття в групі для Володьки кара, але, памятаючи загрозу завідувача, він ретельно відвідує клясу, хоч ніколи не чує, про що там говориться.

Зате вільно себе почувають Митька з Дудликом. Вони обидва в першій групі, — вони так само найбільші, але це їх не турбує. Тут же й Павлушка не менший від них. Колишні „отамани" відповідають вчительці за себе й за инших, що тільки в голову збреде, пускають з паперу аероплани, стріляють хлібом з гармати у товаришів, а найбільше в Павлушку.

— Я їм морди побю! — схопився ...

(Продовження буде).